

contrahit de facto, & non de jure, committit fornicationem, si non habeat aliam uxorem legitimam, vel adulterium, si habeat aliam. Sed dividere carnem suam in plures per fornicationem, vel adulterium non causat irregularitatem. Ergo nec prædictus bigamiæ modus.

3. Præterea. Contingit quod aliquis antequam cognoscat carnaliter illam cum qua de jure contraxit, cum alia contrahat de facto, non de jure, & eam carnaliter cognoscat sive prima mortua, sive prima vivente. Talis contrahit cum pluribus vel de jure, vel de facto; & tamen non est irregularis, quia carnem suam non divisit in plures. Ergo ex prædicto modo bigamiæ non contrahitur irregularitas.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod non contrahatur irregularitas ex hoc quod aliquis non virginem ducit uxorem. Quia plus impeditur aliquis defectu proprio quam alieno. Sed si ipse contrahens non sit virgo, non fit irregularis. Ergo multo minus si uxor ejus non sit virgo.

2. Præterea. Potest esse quod aliquis defloravit aliquam, & postea ducat eam in uxorem. Talis non videtur fieri irregularis, quia non dividit carnem suam in plures, nec etiam uxor ejus; & tamen ducit corruptam in uxorem. Ergo talis modus bigamiæ irregularitatem non causat.

3. Præterea. Nullus potest contrahere irregularitatem nisi voluntarius. Sed aliquis quandoque ducit uxorem non virginem involuntarius, ut quando credit eam virginem esse, & postea invenit eam fuisse corruptam, cognoscens eam. Ergo talis modus non semper facit irregularitatem.

4. Præterea. Corruptio sequens matrimonium est vituperabilior quam præcedens. Sed si uxor, postquam consummatum est matrimonium, ab alio cognoscatur, non efficitur vir irregularis; alias puniretur pro peccato uxoris: potest etiam esse quod postquam hoc sciat, reddat ei debitum poeenti antequam de adulterio accusata condemnetur. Ergo videtur quod ille modus bigamiæ non causet irregularitatem.

Sed contra est quod Gregorius dicit, Lib. II. Epist. indict. x. epist. xxix. *Præcipimus ne unquam illicitas ordinationes facias, ne bigamus, aut qui virginem non est sortitus uxorem, (1) aut ignoranter habens, vel qualibet parte corporis vitiatum, vel poenitentia; (2) vel curia cujuslibet conditioni obnoxium, ad sacros ordines permittas accedere.*

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod aliquis per sacramentum ordinis minister sacramentorum constituitur: & ille qui aliis sacramenta ministrare debet; nullum defectum in sacramentis pati debet. Defectus autem in sacramento est, quando sacramenti significatio integra non invenitur. Sacramentum autem matrimonii significat conjunctionem Christi ad Ecclesiam, quæ est unius ad unam: & ideo requiritur ad perfectam significationem sacramenti ut vir sit tantum unius vir, & uxor tantum unius uxor: & ideo bigamia, quæ hoc tollit, irre-

- (1) Gregorii textus: *aut ignorantem litteras.* (2) Idem: *vel curia, vel cuilibet conditioni obnoxium.*
(3) *Al. in omnibus.*

gularitatem inducit. Et sunt quatuor modi bigamiæ. Primus est, cum quis habet plures uxores de jure successive. Secundus, cum simul habet plures, unam de jure, aliam de facto. Tertius, cum plures habet successive, unam de jure, aliam de facto. Quartus, quando viduam ducit in uxorem. (3) Et omnibus his est irregularitas adjuncta. Alia autem causa consequens assignatur: quia in illis qui accipiunt sacramentum ordinis, maxima spiritualitas debet apparere: tum quia spiritualia ministrant, scilicet sacramenta; tum quia spiritualia docent, & in spiritualibus occupari debent. Unde cum concupiscentia maxime spiritualitati repugnet, per quam totus homo caro efficitur, non debet aliquod signum concupiscentiæ permanentis in eis apparere; quod quidem in bigamis apparet, qui una uxore contenti esse nolunt. Tamen prima ratio est melior.

Ad primum ergo dicendum, quod multitudo plurium uxorum simul existentium est multitudo simpliciter; & ideo talis multitudo totaliter significationi sacramenti repugnat, & propter hoc tollitur sacramentum: sed multitudo uxorum successive est multitudo secundum quid; & ideo non tollit significationem sacramenti totaliter, nec sacramentum evacuat quantum ad sui essentiam, sed quantum ad sui perfectionem, quæ requiritur in illis qui sunt sacramentorum dispensatores.

Ad secundum dicendum, quod quamvis sit in fornicariis majoris concupiscentiæ signum, non tamen concupiscentiæ ita adhaerens: quia per fornicationem unus alteri non in perpetuum obligatur; & ideo ibi non est defectus sacramenti.

Ad tertium dicendum, quod, sicut dictum est, bigamia causat irregularitatem, inquantum tollit perfectam significationem matrimonii, quæ quidem consistit in conjunctione animorum, quæ fit per consensum, & in conjunctione corporum; & ideo ratione utriusque oportet simul esse bigamiam quæ irregularitatem faciat: unde per Decret. Innocentij, ubi supra, abrogatur id quod Magister in littera dicit, scilicet quod solus consensus per verba de præsentibus sufficit ad irregularitatem inducendam.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod in secundis duobus modis bigamiæ contrahitur irregularitas: quia quamvis in altero non sit sacramentum, est tamen quædam sacramenti similitudo; unde isti duo modi sunt secundarii, & primus est principalis in irregularitate causanda.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis ibi non sit sacramentum, est tamen ibi aliqua similitudo sacramenti, quæ non est in fornicario, vel in adulterio concubitu: & ideo non est simile.

Et per hoc patet solutio ad secundum.

Ad tertium dicendum, quod in tali casu non reputatur bigamus, quia primum matrimonium non habuit perfectam suam significationem. Tamen si per iudicium Ecclesiæ compellatur ad primam redire, & eam cognoscere, statim efficitur irregularis: quia irregularitatem non facit peccatum, sed imperfectio significationis.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod in con-

junctione Christi & Ecclesiæ unitas ex utraque parte invenitur; & ideo sive divisio carnis invenitur ex parte viri, sive ex parte uxoris est defectus sacramenti, sed tamen diversimode: quia ex parte viri requiritur quod aliam non duxerit in uxorem, non quod sit virgo, sed ex parte uxoris requiritur etiam quod sit virgo; cuius ratio à Decretis assignatur: quia Episcopus significat Ecclesiam militanem, cuius curam gerit, in qua sunt multæ corruptiones; sed sponsa significat Christum, qui virgo fuit: & ideo ex parte sponsæ requiritur virginitas, sed non ex parte sponsi ad hoc quod aliquis Episcopus fieri possit. Sed hæc ratio est expresse contra Apostolum Ephes. v. 25. *Viri diligite uxores vestras, sicut Christus Ecclesiam: ex quo apparet quod uxor significat Ecclesiam, & sponsus Christum: & iterum quia vir est caput mulieris, sicut Christus Ecclesiæ. Et ideo alii dicunt, quod per sponsum significatur Christus, per sponsam significatur Ecclesia triumphans, in qua non est aliqua macula. Christus autem primo habuit synagogam quasi concubinam; & sic non tollitur aliquid de perfectione significationis sacramenti, si sponsus prius habuit (4) concubinam. Sed hoc est valde absurdum: quia sicut est una fides antiquorum, & modernorum, ita una Ecclesia: unde illi qui tempore synagogæ Deo serviebant, ad unitatem Ecclesiæ in qua Deo servimus, pertinebant. Et præterea hoc est expresse contra id quod habetur Hierem. III. Ezech. xvi. Osee II. ubi expresse fit mentio de desponsatione synagogæ: unde non fuit sicut concubina, sed sicut uxor. Et præterea secundum hoc fornicatio esset sacramentum illius conjunctionis, quod est absurdum: & ideo gentilitas priusquam à Christo desponsaretur in fidem Ecclesiæ, corrupta fuit à diabolo per idolatriam. Et ideo aliter dicendum, quod defectus in ipso sacramento causat irregularitatem; corruptio autem carnis extra matrimonium contingens, quæ præcessit matrimonio, nullum defectum facit in sacramento ex parte illius in quo est corruptio, sed facit defectum ex parte alterius: quia actus contrahentis matrimonium non cadit supra seipsum, sed supra alterum: & ideo ex termino specificatur, quod etiam est respectu illius actus quasi materia sacramenti. Unde si mulier esset ordinis susceptiva, sicut vir efficitur irregularis ex hoc quod ducit in uxorem corruptam, non autem ex hoc quod corruptus contrahit, ita fieret mulier irregularis, si contraheret cum corrupto, non autem si contraheret corrupta, nisi in alio matrimonio prius fuisset corrupta.*

Et per hoc patet solutio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod in tali casu sunt diverse opiniones; tamen probabilius est quod non sit irregularis, quia carnem suam non divisit in plures.

Ad tertium dicendum, quod irregularitas non est poena inflictæ, sed defectus quidam sacramenti: & ideo non oportet quod semper sit voluntaria bigamia ad hoc quod irregularitatem causet; & ideo ille qui uxorem ducit corruptam, quam virginem credit, irregularis est eam cognoscens.

Ad quartum dicendum, quod si mulier fornicetur post contractum matrimonium, non efficitur ex hoc vir irregularis, nisi post corruptionem adulterinam eam iterato cognoscat: quia alias corruptio uxoris nullo modo cadit sub actu matrimoniali viri. Sed si etiam per jus ei debitum compellatur reddere, vel ex conscientia propria, illa petente debitum ante con-

In IV. Sent. Tom. V.

(4) *Al. deest concubinam.*

demnationem adulterii, irregularis efficitur: quamvis de hoc sint opiniones. Sed hoc quod dictum est, est probabilius: quia hic non quaeritur quid sit peccatum, sed significatio tantum.

ARTICULUS II.

Utrum bigamia per baptismum solvatur.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod bigamia per baptismum solvatur. Dicit enim Hieronymus super Epist. ad Titum, quod si quis ante baptismum plures uxores habuit, vel unam ante, & aliam post, non est bigamus. Ergo bigamia per baptismum solvitur.

2. Præterea. Qui facit quod majus est, facit quod minus est. Sed baptismus tollit omne peccatum, quod est gravius quam irregularitas. Ergo tollit bigamiæ irregularitatem.

3. Præterea. Baptismus tollit omnem poenam ex actu proveniente. Sed irregularitas bigamiæ est huiusmodi. Ergo &c.

4. Præterea. Bigamus est irregularis, inquantum deficit à representatione Christi. Sed per baptismum plene Christo conformatur. Ergo solvitur illa irregularitas.

5. Præterea. Sacramenta novæ legis sunt magis efficacia quam sacramenta veteris legis. Sed sacramenta veteris legis solvebant irregularitates, ut in I. Lib. dictum est à Magistro. Ergo & baptismus, qui est efficacissimum sacramentum in nova lege, solvit irregularitatem ex bigamia contractam.

Sed contra est quod Augustinus dicit, Lib. de bono conjug. cap. xviii. *Acutius intelligunt qui nec enim qui catholicum, aut paganus habuit alteram, ordinandum censuerunt: quia de sacramento agitur, non de peccato.*

Præterea. Sicut idem dicit, femina si cathecumena, vel pagana viciata est, non potest inter Dei virgines post baptismum velari. Ergo eadem ratione nec bigamus ante baptismum ordinari.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod baptismus solvit culpam, & non solvit conjugia: unde cum ex ipso conjugio sequatur irregularitas, per baptismum tolli non potest, ut dicit Augustinus, ubi supra.

Ad primum ergo dicendum, quod in casu isto non tenetur opinio Hieronymi; nisi forte velimus eum exponere, quod loquitur quantum ad superiorum dispensationem.

Ad secundum dicendum, quod non oportet ut quod facit majus, faciat minus, nisi sit ad id ordinatum; & hoc deficit in proposito, quia baptismus ad irregularitatem tollendam non ordinatur.

Ad tertium dicendum, quod hoc intelligendum est de poenis quæ consequuntur ex actuali peccato quasi inflictæ, non infligendæ: non enim aliquis virginitatem per baptismum recuperat, & similiter nec carnis indivisionem.

Ad quartum dicendum, quod baptismus conformat Christo quantum ad virtutem mentis, sed non quantum ad statum carnis, quæ consideratur in virginitate, vel divisione carnis.

Ad quintum dicendum, quod illæ irregularitates ex levibus causis, non perpetuis erant contractæ, & ideo etiam per illa sacramenta auferri poterant; &

iterum erant ad hoc ordinata; non autem baptismus ad hoc ordinatur.

ARTICULUS III.

Utrum cum bigamo liceat dispensare.

1. **A**D tertium sic proceditur. Videtur quod cum bigamo non liceat dispensare. Quia extra de bigamis (cap. Nuper, §. Nos autem) dicitur: *Cum clericis, qui in quantum in ipsis fuit, secundas mulieres sibi conjunxerunt matrimonialiter, tamquam cum bigamis, non licet dispensare.*

2. Præterea. Contra jus divinum non licet dispensare. Sed omnia quæ in canone dicuntur, ad jus divinum pertinent. Cum ergo Apostolus in Scriptura canonica dicat, I ad Timoth. 111. 2. *Oportet (1) Episcopum non nisi unius uxoris virum esse:* videtur quod non possit in hoc dispensari.

3. Præterea. Nullus potest dispensare in his quæ sunt de necessitate sacramenti. Sed non esse irregularem, est de necessitate sacramenti ordinis, cum significatio, quæ est sacramento essentialis, desit. Ergo non potest in hoc dispensari.

4. Præterea. Quod rationabiliter factum est, non potest rationabiliter mutari. Si ergo potest rationabiliter dispensare cum bigamo, irrationabiliter est ei adjuncta irregularitas; quod est inconveniens.

Sed in contrarium est quod Lucius Papa dispensavit cum Panormitano Episcopo, qui erat bigamus. (a)

Præterea. Martinus Papa dicit: *Lector si viduam uxorem accipiat, in lectoratu permaneat; aut si necessitas fuerit, subdiaconus fiat; nihil autem supra: similiter si bigamus fuerit.* Ergo ad minus usque ad subdiaconatum cum eo dispensari potest.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod bigamiæ non est adjuncta irregularitas de jure naturali, sed de jure positivo: nec iterum est de essentialibus ordinis quod aliquis non sit bigamus; quod patet ex hoc quod si aliquis bigamus ad ordines accedat, characterem recipit: & ideo Papa potest dispensare in tali irregularitate totaliter, sed Episcopus quantum ad minores ordines. Et quidam dicunt, quod etiam quantum ad majores in illis qui volunt Deo in religione servire propter vitandum religiosorum discursum.

Ad primum ergo dicendum, quod per illam Decretalem ostenditur eadem esse difficultas dispensandi in illis qui de facto cum pluribus contraxerunt, ac

si de jure contraxissent; non quod subtrahatur simpliciter potestas Papæ in talibus.

Ad secundum dicendum, quod hoc verum est quantum ad ea quæ sunt de jure naturali, & quantum ad ea quæ sunt de necessitate sacramentorum, & fidei; sed in aliis quæ sunt de institutione Apostolorum, cum Ecclesia habeat nunc eandem potestatem statuendi, & destruendi quam tunc habuit, potest per eum qui primatum in Ecclesia tenet, dispensari.

Ad tertium dicendum, quod non quilibet significatio est de essentia sacramenti, sed tantum illa quæ pertinet ad officium sacramenti; & talis non tollitur per irregularitatem.

Ad quartum dicendum, quod in particularibus non potest inveniri ratio quæ omnibus competat æqualiter propter eorum diversitatem: & ideo quod universaliter statutum est rationabiliter consideratis istis quæ in pluribus accidunt, potest etiam per dispensationem rationabiliter removeri in aliquo casu determinato.

EXPOSITIO TEXTUS.

SI autem verbis expriment quod tamen corde non volunt, si non sit coactio ibi, vel dolus; obligatio illa verborum... matrimonium facit. Et loquitur hic Magister quantum ad forum exterius Ecclesie, in quo secundum ea quæ apparent, judicatur; & accipitur dolus non latens in corde, sed aliquo modo per signa exteriora expressus, ut cum se alio nomine vocat, sed quantum ad forum conscientie non est verum quod Magister hic dicit.

Eremitam solitudinem elegit &c. Eremitæ etiam quamvis obedientiam non promittant, tamen votum continentie habent annexum, & ex mora secundum determinatum tempus eorum votum solemnizatur.

Etiā si jam tonsuratus est. Non tamen tenetur tonsuram, & habitum religionis deferre: quia vel non fuit vera professio ejus, si contradicente uxore votum emisit; vel si ea non contradicente, & tamen in sacculo remanente, votum professionis emisit, quamvis fuerit verum votum, vel tonsuram tamen ad tempus vivente uxore, in quantum fuit præjudicium ejus. Unde post mortem uxoris tenetur ad religionem redire, nec potest aliam ducere. Interim tamen non tenetur habitum deferre, vel tonsuram, tum propter vituperium uxoris, tum propter scandalum vitandum.

Cui copulatus in conjugio alterius ad sacros ordines non accederet. Magister, & Pelagius loquuntur secundum rigorem juris: unde hodie secundum jura nova non tenetur: quia non est aliquod obstaculum ex parte sacramenti, ut prius dictum est.

DISTINCTIO XXVIII.

Si consensus de futuro cum juramento faciat conjugium.

HIC queri debet, utrum consensus de futuro, addito etiam juramento, conjugium efficiat: ut si quis promittat, vel etiam juret alicui se usque ad tempus placitum illam ducturum, & illa promittat, vel juret se illi nupturam; numquid talis sponsio eos conjuges fecit? Si mutato proposito alter, vel uterque ad alienam copulam transit, numquid ob priorem sponsionem juramento subnixam secundæ federationis pactum scinditur? Considera, quia longe aliud est promittere, & aliud facere. Qui promittit, nondum facit. Qui ergo promisit se in uxorem ducturum aliquam, nondum eam duxit uxorem; & quæ spondit se nupturam nondum nupsit. Quo modo ergo conjuges appellari possunt qui nondum contrahunt, sed in futuro se contracturos jurando promittunt? Item. Si ex vi juramenti ad futurum pertinentis mox efficiuntur con-

(1) Vulgata: *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum.*

Ex Edr. P. Nicol. (a) Ut refert Glossa super dist. xxxiv. Decreti cap. *Lector*, quod mox ex Martino citato

juges, cui jurant in futuro se facturos quod in presenti efficiunt? Item. Si ex quo jurant, mox efficiuntur conjuges, tunc rem hanc efficiunt quam jurant se facturos. Ideo dico, quod conjugium tunc non (1) fit, sed futurum promittitur. Si vero ille post uxorem duxit, & illa marito nupsit; conjugium utrimque fuit, & non potest dissolvi. Præcedens ergo mendacium vel perjurium penitentia est corrigendum, sed conjugium sequens non est dissolvendum. Non autem sic est quando juramentum conjugii presentis consensus attestacione firmatur: quia post talem consensum, si quis alii se copulaverit, etiamsi prolem procreavit, irritum debet fieri, & ipse ad priorem copulam revocari.

Quæ videntur obviare præmissis, (2) ex Novellarum instituto.

PRÆMISSÆ autem sententiæ videntur obviare illud quod leges tradunt in Novellis, vel Authenticis apud Antecessorem Julianum. „Si quis tactis divinis Scripturis juraverit mulieri se eam legitimam uxorem, habituram, vel etiam si in oratorio tale sacramentum dederit, fit illi legitima uxor; quamvis nulla dos, nulla alia scriptura interposita.“ Sed hic ostenditur quid fieri, vel esse debeat, non quid tunc fiat. Non enim per illud juramentum tunc fit uxor; sed fieri debet: quia juramentum est. Potest & de illo juramento hoc dictum intelligi ubi de presenti consentiunt, ac se invicem suscipiunt. Illi etiam sententiæ quæ dictum est, solum consensum facere conjugium, videntur obviare quod Evaristus Papa (a) ait: „Ali- ter legitimum non fit conjugium, nisi ab his qui super foemina dominationem habere videntur, & a quibus custoditur, uxor petatur, & a parentibus sponsetur, & legibus dotetur, & a sacerdote, ut mos est, benedicatur, & a paranympis custodiatur, & solemniter accipitur.“ Item (ibid.), „Ista legitima, scitote esse connubia; aliter vero præsumpta, non conjugia, sed adulteria, (3) vel fornicationes sunt; nisi voluntas propria suffragata fuerit; & vota succurrerint legitima.“ Hoc autem non ita intelligendum est, tamquam sine enumeratis non possit esse legitimum conjugium; sed quia sine illis non habet decorem, & honestatem debitam. In hujus enim sacramenti celebratione, sicut in aliis, quædam sunt pertinentia ad substantiam sacramenti, ut consensus de presenti, qui solus sufficit ad contrahendum matrimonium; quædam vero pertinentia ad decorem, & solemnitatem sacramenti, ut parentum traditio, sacerdotum benedictio, & hujusmodi; sine quibus legitime fit conjugium quantum ad virtutem, (4) non quantum ad honestatem sacramenti. Sine his ergo non quasi legitimi conjuges, sed quasi adulteri, vel fornicatores conveniunt, ut illi qui clanculo nubunt: & utique fornicatores essent, nisi eis suffragaretur voluntas verbis expressa de presenti, quæ legitimum (5) inter eos facit matrimonium. Nam & consensus occultus de presenti per verba expressus conjugium facit, licet non sit libi honestus contractus; sed matrimonium (6) non sanxit consensus, qui in occulto fuit. Si enim alter alterum dimiserit, non cogitur iudicio Ecclesie redire, & commanere quasi cum conjugem, quia non potest probari testibus contractus qui in occulto est factus. Quod si ipsi qui in occulto sibi consenserunt, eundem consensum voluntarie in manifesto profiteantur, tunc utique propria voluntas suffragatur, & legitima vota succurrunt ad sancendum conjugium, quod prius occulte fuerat contractum. Voluntas ergo verbis expressa in occulto ad hoc suffragatur, ut fiat conjugium; manifeste vero expressa suffragatur, ut sanciat, & roboret, ac liberum sit Ecclesie de hoc iudicare, si expedit.

De qua re sit consensus ille, an de carnali copula, an de cohabitatione, an de alio.

HIC queritur, cum consensus de presenti matrimonium faciat, ejus rei consensus sit ille, an carnalis copulæ, an cohabitationis, an utriusque. Si cohabitationis consensus matrimonium facit, tunc frater cum sorore, (7) vel pater cum filia potest contrahere matrimonium. Si carnalis copulæ, tunc inter Mariam & Joseph non fuit conjugium: proposuerat enim Maria in virginitate manere, nisi Deus aliter facere juberet, secundum quod videtur Angelo dixisse (Luc. 1. 34.), „Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?“ id est, me non cognituram proposui. Neque enim quia virum tunc non cognoscebat, necesse erat inquiri quomodo posset habere filium; sed quia se numquam cognituram proposuerat. Dicit enim Beda (Lib. I. cap. 11. in Lucam) quod in virginitate manere disposuerat. Si ergo contra suum propositum post consensum in carnalem copulam, videtur facta voti rea mente, etsi non opere violata. Dicamus ergo, quod consensus cohabitationis, vel carnalis copulæ non facit conjugium; sed consensus conjugalis societatis verbis secundum præsens tempus expressis; ut cum vir dicit: Ego accipio te in meam, non dominam, non ancillam, sed conjugem. Quia enim non ancilla, vel domina datur, ideo nec de summo, nec de imo à principio formata est, sed de latere viri ob conjugalem societatem. Si de summo fieret, ut de capite, videretur ad dominationem creata. Si vero de imo, & pedibus, videretur ad servitutem subjicienda. Sed quia nec in dominam, nec in ancillam assumitur, facta est de medio, id est de latere, quia ad conjugalem societatem assumitur. Cum ergo sic conveniunt, ut dicat vir: Accipio te in meam conjugem; & dicat mulier, Accipio te in meum virum: his verbis, vel aliis idem significantibus, exprimitur consensus non copulæ carnalis, vel cohabitationis corporalis, sed conjugalis societatis; ex qua oportet eos cohabitare, nisi forte causa religionis pari voto corporaliter separentur (8) vel ad tempus, vel usque in finem.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam Magister ostendit quod consensus est causa efficiens matrimonii; hic ostendit qualis

debet esse consensus qui matrimonium facit: & dividitur in partes duas. In prima inquiritur, utrum consensus per verba de futuro, juramento confirmatus

(1) Al. fuit. (2) Al. Novellarum instituto. (3) Nicolai: vel fornicationes potius, ut supra; nisi voluntas, &c. (4) Nicolai addit vel veritatem. (5) Al. in eos. (6) Al. deest non. (7) Al. deest vel. (8) Al. vel ad tempus usque in finem.

Ex Edr. P. Nicol. (a) Epist. 1. ad Episcopos Africanos, & causa xxx. q. v. c. 1.